

ผลการสังเคราะห์ข้อมูล ห้องเรียนชุมชน

ห้องเรียนที่ 1 สภาองค์กรชุมชน แผนชุมชน ตัวชี้วัดชุมชน และจังหวัดบูรณาการ แนวทางสำคัญ และแนวทางปฏิบัติการสำหรับระดับพื้นที่ที่มีการจัดแจ้งแล้ว

- แกนนำระดับจังหวัดต้องสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมชุมชนก่อนเริ่มดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- สร้างการยอมรับกับหน่วยงานภาคี โดยการพิสูจน์ตนเอง และทบทวนตำบลเดิมที่จัดแจ้งไปแล้ว โดยใช้วิธีการสำรวจปัญหาเพื่อประมวลเป็นแผนพัฒนาระดับตำบล หรือแผนชุมชนของตำบล
- สภาฯ ควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ 1) ต้องมีการรวมกันของกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน 2) ต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ 3) ต้องมีแผนการทำงาน 4) ต้องสามารถแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนได้ 5) ต้องทำให้คนในชุมชนมีความสุข
- ตำบลที่เป็นสภาฯ แล้วมีความเข้าใจ ให้สร้างเป็นตำบลนำร่อง ตำบลต้นแบบของการเรียนรู้ โดยมีหลักสูตรการเรียนรู้ เช่น หลักสูตรการสร้างแรงจูงใจ หลักสูตรสภาองค์กรชุมชน เป็นต้น
- พัฒนาศักยภาพแกนนำแถวหนึ่ง สอง สาม และสมาชิกองค์กรชุมชนในระดับพื้นที่ ให้มีความเข้าใจในเรื่องสภาฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองภาคพลเมืองให้ชัดเจน
- สื่อสารประชาสัมพันธ์ ภารกิจ บทบาทหน้าที่ของสภาฯ ให้มากขึ้น โดยใช้สื่อชุมชน เพื่อขยายแนวร่วมที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งขึ้น และเปิดพื้นที่ใหม่ให้เพิ่มมากขึ้น
- ต้องมีเวที หรือกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อการติดตามประเมินผล ทั้งตำบลที่จัดแจ้งแล้ว เข้มแข็งแล้ว ตำบลที่จัดแจ้งแล้วยังไม่เข้าใจ และตำบลที่ยังไม่ได้จัดแจ้ง
- ใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาในระดับชุมชน (ตัวชี้วัดแบบชาวบ้าน) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน โดยมีเวทีสภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีการพูดคุยแลกเปลี่ยน (ตำบลที่มีการใช้เครื่องมือนี้แล้ว ได้แก่ หนองสาหร่าย, บ้านเลือก, หนองพันจันทร์, บ้านจำรุง)
- เสนอแผนของสภาฯ ระดับจังหวัดเข้าไปในแผนพัฒนาของหน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อเป็นการบูรณาการแผน โดยต้องดูจังหวะของการเสนอแผนของแต่ละหน่วยงาน
- เชื่อมโยงขบวนสภาฯ ในระดับจังหวัด

- ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล
- นักวิชาการลงศึกษาในระดับพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลสะท้อนกลับให้กับเจ้าของพื้นที่เพื่อยกระดับการพัฒนา

แนวทางสำคัญ และแนวทางปฏิบัติการ สำหรับพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดแจ้ง

- ขยายผลสภาฯ ตำบลให้เพิ่มขึ้น แต่อย่าเพิ่มในเชิงจำนวนอย่างเดียว แต่ให้เน้นที่คุณภาพ ความพร้อมของสภาฯ ที่จะเกิดขึ้น
- สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้เหมาะสมให้สอดคล้องในการดำเนินการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน
- มีการสร้างความเข้าใจเรื่องสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรชุมชน ผู้นำท้องที่ และหน่วยงานท้องถิ่นให้เข้าใจเจตนารมณ์ของสภาที่ถูกตั้ง
- จัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลสภาองค์กรชุมชนอย่างกว้างขวาง
- พัฒนาทีมงานส่งเสริมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนให้สามารถในการเผยแพร่จัดตั้งสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

1. ให้ พอช. สนับสนุนให้มีสำนักงาน/ ศูนย์ประสานงานระดับจังหวัด และระดับชาติ
2. สนับสนุนงบประมาณโดยในสอดคล้องจำนวนพื้นที่ตำบล
3. ให้การสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกสภาองค์กรชุมชน
4. สนับสนุนในการพัฒนาสื่อเผยแพร่ข้อมูลเรื่องสภาองค์กรชุมชน
5. เสริมความเข้าใจสภาองค์กรชุมชนกับองค์กรชุมชน และองค์กรภาคีในพื้นที่

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. สนับสนุนให้สภามีบทบาทสำคัญในการใช้การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
2. รัฐบาลควรให้สนับสนุนการพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในการดำเนินของสภาฯอย่างมีรูปธรรมที่ชัดเจนและอย่างต่อเนื่อง
3. รัฐบาลต้องบรรจุแผนพัฒนาสภาเป็นนโยบายพร้อมจัดสรรงบประมาณอุดหนุนประจำปีโดยให้สอดคล้องกับพื้นที่
4. การประชุมของคณะกรรมการ หรือเวทีสภาฯ ให้น้อยลง ให้เวลาต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่

5. สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสภาองค์กรชุมชน เช่น กองทุนสวัสดิการคนทำงานสภาฯ การพัฒนาศักยภาพความสามารถของสมาชิกสภาฯ ฯลฯ
6. จัดทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดหลักสูตรการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น และได้รับวุฒิการศึกษา (เสนอกระทรวงศึกษาธิการ)
7. สนับสนุนสภาองค์กรชุมชนให้สามารถเข้าถึงสื่อกระแสหลักระดับชาติโดยสามารถใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์โดยรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณ หรือสภาสามารถใช้ฟรีในการถ่ายทอดสดการประชุมสภาฯ
8. รัฐบาลควรกำหนดให้มีวันสภาองค์กรชุมชนแห่งชาติ
9. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยการพัฒนาสภาองค์กรชุมชน

ห้องเรียนที่ 2 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

แนวทางการดำเนินการ

จัดตั้งคณะทำงานตามลักษณะภูมินิเวศน์ตามประเด็น

จัดตั้งสภาองค์กรชุมชน และเชื่อมโยงสภาในพื้นที่เป้าหมายภูมินิเวศน์

ผลักดันการจัดทำแผนชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมเชิงประเด็น

1. ลุ่มน้ำ- การจัดตั้งสภาลุ่มน้ำ 9 สาย (ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำเพชร ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำลพบุรี ลุ่มน้ำน้อย) ผลักดันเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำ

2. ชายฝั่ง

- การจัดตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาชายฝั่ง 4 จังหวัด หาแนวทางร่วมในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการตัด

โรงงานอุตสาหกรรมตามแนวฝั่ง และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

- ควบคุมการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตามแนวฝั่ง

3. พื้นที่ป่า

- การ จัดตั้งกองทุนทรัพยากรป่า ภาคกลาง บน ตะวันตก

- ดำเนินการออกโฉนดชุมชนให้ชุมชนในพื้นที่ป่าที่สามารถพิสูจน์สิทธิ์การครอบครองได้

4. เกษตรกร

- การจัดตั้งสภาเกษตรกร ผลักดันเรื่องการผลิตอาหารปลอดภัยการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตร
- ผลักดันกฎหมายการควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตร

แผนการเสริมสร้างความยั่งยืน

- การจัดหลักสูตรฝึกอบรมท้องถิ่นแก่กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ในพื้นที่
- การสร้างและพัฒนาแกนนำชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร
- การเชื่อมประสานองค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามาร่วมดำเนินการ

ห้องเรียนที่ 3 บ้านมั่นคง/ที่ดินที่ทำกิน

แนวทางการส่งเสริม/สนับสนุนองค์กรชุมชน

- การจัดทำฐานข้อมูลชุมชนในพื้นที่ที่ชัดเจนร่วมกันระหว่างขบวนการองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมทุกมิติทั้งเชิงกายภาพและสังคม โดยรวมถึงการรับรองร่วมกัน และมีความพร้อมใช้งาน-ส่งเสริมเวทีขบวนการองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนในการหนุนเสริม เป็นที่ยืนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนส่งเสริมการสร้างรูปธรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินเมือง/ชนบทในเรื่องสิทธิร่วมชุมชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ผลักดันการนำเสนอข้อมูลการใช้ที่ดินในพื้นที่และผลักดันเป็นนโยบายเปิดให้โครงสร้างการจัดการข้อมูลเป็นสาธารณะ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างเป็นธรรม ซึ่งองค์กรชุมชนสามารถเข้าถึงได้ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่อยู่อาศัย ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ภูมินิเวศน์ ผืนป่าแหล่งต้นน้ำ
- ผลักดันการแก้ไขกฎหมายและยกเลิกกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ดินโดยขบวนการองค์กรชุมชน เช่น ระเบียบการถือครองที่ดิน ขอบเขตองค์กรชุมชน และกำหนดนโยบาย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกฎหมายที่มีความชัดเจนของการสนับสนุนที่ดินเพื่อรองรับและแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ให้มีความชัดเจนมากกว่าบันทึกความร่วมมือ เนื่องจากไม่ส่งผลในเชิงกฎหมาย เนื่องจากกระบวนการของชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการรักษาวิถีชีวิต วิถีชุมชน
- รัฐบาลควรทำแผนสนับสนุนงบประมาณ/การสร้างกองทุนในการแก้ไขปัญหาในทุกมิติของชุมชนโดยท้องถิ่น(พื้นที่เมือง/ตำบล) โดยเป็นแผนระยะยาว (10 ปี) และมีความต่อเนื่อง

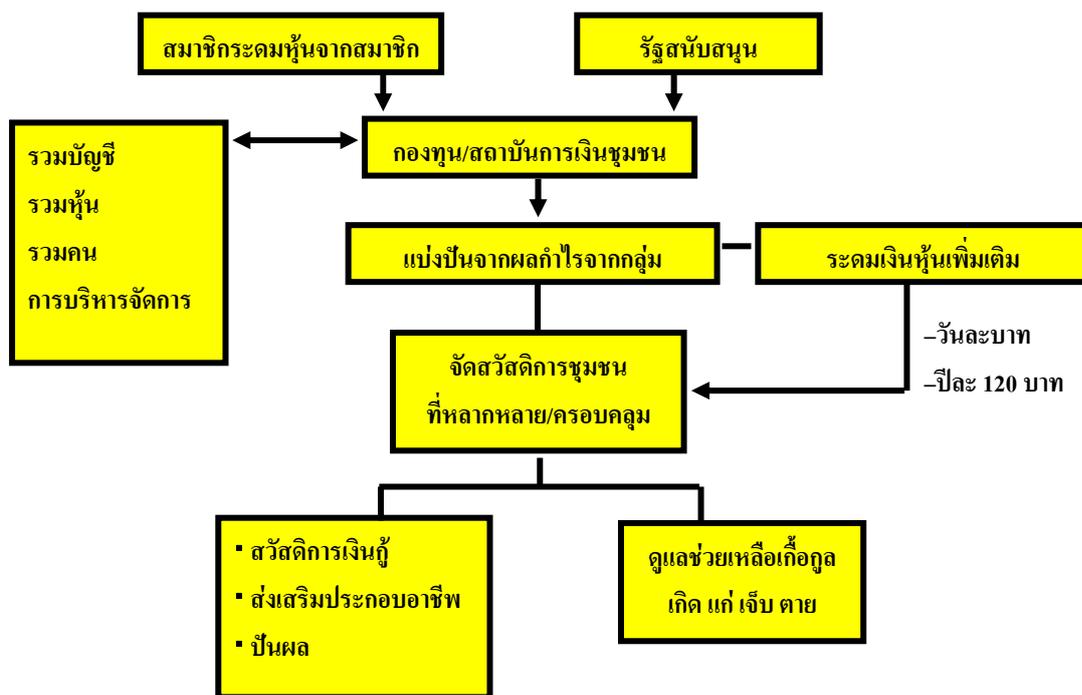
- ตั้งคณะกรรมการร่วมของขบวนองค์กรชุมชนและท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกิน (พื้นที่เมือง/ชนบท) ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น โดยให้มีอำนาจในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และมีลักษณะเป็นองค์กรอิสระ
- รัฐบาลควรออกระเบียบหรือแก้ไขกฎหมายที่ดินที่อยู่อาศัยโดยยกเว้นกรณีการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของขบวนองค์กรชุมชน (เนื่องจากไม่ได้มุ่งหวังเชิงธุรกิจ)

ห้องเรียนชุมชน ที่ 4 “องค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน”

ยุทธศาสตร์ ขบวนองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน

“การพัฒนาทุนชุมชนสู่การจัดสวัสดิการที่ครอบคลุม”

แนวทางการขับเคลื่อน เงินเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสู่ชุมชน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ชุมชนดำเนินการ

- ชุมชนวางแผนชีวิตตนเองด้วยกระบวนการแผนแม่บทชุมชน
- ส่งเสริมการออมในหมู่บ้าน
- บริหารจัดการทุนเพื่อนำไปสู่การจัดสวัสดิการ
- กิจกรรมที่หลากหลายนำไปสู่การจัดสวัสดิการในชุมชน
- ชุมชนมีระบบการบริหารจัดการที่ดีเปิดเผย โปร่งใส

ข้อเสนอต่อท้องถิ่น

- เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายท้องถิ่นให้หนุนเสริมในด้านงบประมาณหรือเครื่องมือในการทำงาน
- สนับสนุนบุคลากรและความรู้ในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เข้าใจง่าย ชุมชนสามารถ ปฏิบัติได้
- หน่วยงานควรส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องโดยการประชาสัมพันธ์
- สมทบทุนให้กับชุมชนในการต่อยอดกับทุนเดิมที่มีอยู่
- ท้องถิ่นต้องมีแผนการสนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอต่อภาครัฐ

- สนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการส่งเสริมเรื่อง การเชื่อมโยงกองทุนชุมชนและการบริหารจัดการสู่การเป็นสถาบันการเงินระดับตำบล
- ให้รัฐออก พรบ. การสมทบการออมภาคประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ
- สนับสนุนกองทุนการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนให้รัฐสนับสนุน/สมทบกองทุนชุมชนกับกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่โดยตรง
- ภาครัฐควรรับรองสถานะขององค์กรการเงิน ภาคประชาชน ให้มีศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับสถาบันการเงินอื่น ๆ
- โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความหลากหลายของชุมชนภายใต้การบริหารจัดการของชุมชน